

ANA ITERANIBA TE TABO N TE BETEBEKE

TE RONGORONGO MAN TE ITINGAUN N TE AONO

Karikirakea te Onimaki ae Onoti Iroun Kristo

Iroun Unimwaane Adolf Johansson

Teuana te anene n taromauri ae mamate nanou iai, bon te *Anene n Taromauri #220, "Te Uea, N na Iririko".*

Taekan te anene n taromauri aei e anaa nanou n irira te Uea Iesu Kristo ao n riki bwa te reirei ae koaua. Tangiran te Uea bon iriran te kawai are e a tia ni kaotia nakoira rinanoia Burabeti ao Abotoro aika maiu. Iai taai are ngkana e a taraa ni katabeaina-gaki maiura, ma ara onimaki iroun Iesu Kristo ao te ongeaba nakon Ana tua e anganiira te korakora n riaon are iroura.

I uringnga n ririki aika bwanako ngke te mitinare ae bane au tai ma I tuai n iein, I tekateka ni mweengau ni miimi bwa tera kanoan taai aika ana roko ibukiu. I aki ataia bwa tera ae I tangiria ni kan karaoia ma maiu; akea au kantaninga ae itiaki bwa e na tera arou n taai aika a na roko. I namakina te maroaa ao te tabeaianga. N taratarakin te ruu are e kaitaraai I noora te witeo ibukin te tie-minari iaon te taibora, ao ma te kanamakin bwa N na matakai. Bon tamnein Beretitenti Ezra Taft Benson ngke e taetae, ana taeka e kakiriwea nanou are I a tang. I aki kona n uring bwaai ni kabane ake e taekin, ma I uringa Beretitenti Benson ngke e anai taekan te 3 Nibwaa 13:33.

Ma ko na ukoukora moa uean

te Atua ao ana raoiroi ao a na bane ni karaoki bwaai aikai nakoimi.

Taeka aikai a taraa n riinga nanou. I kataia ni kekeiaki mwaaka riki n ukoukora moa uean te Atua ni bwaai ni kabane ake I karaoi. I ataia bwa ngkana I katea moa uean te Atua, a na buokaki kainnanou ni kabane.

Taraan ae e riaon 22 te ririki man te tai are e riki iai te bwai anne, ao I a tia ni kakoaua ana berita te Uea are e korobukina inanon maiu, ao maiuia au utu. E a tia ni kakabwaia maiu ma kainnabau ae tangiraki are e tangira te Uea, ao n iangoia bwa e na beku Ibukina ni karokoa te toki. Te Uea e a tia ni kakabwaiai ma au mwakuri ni kariaia kainnabau bwa e na tiku n te mweenga ao n tabeakinia natira. E a tia n angania aia tai au utu ni beku n abanueana n nakoa aika kakaokoro. N aron te utu ti a tia n noora bain te Uea ni kakabwaiaira ngkai ti ukeuke ni katea moa Ueana. Ni karikirakea te onimaki ae onoti iroun Iesu Kristo tiaki ti te bongina taina, ma riki te beku nakon te Atua ao Natina n ananaun te maiu.

Nakon te ataenimwaane are e anganaki te kakao ae tabu mai-roun Iesu.

Ngkana ko kan riki ni moan te raoiroi, ao ko na nako ni kaboi am b'ai nako, n angania akana

Unimwaane Adolf Johansson

aki kaub'ai, ao e na reke am b'ai i karawa iai: ao nako mai n irirai. (Mataio 19:21)

Ni karikirakea ara onimaki ae onoti iroun Iesu Kristo, ti riai ni kanakoi baike e tutukira man Irirakina ma nanora raoi ae bwanin. E taotaonnako te ataenimwaane ma te rawawata ibukina bwa e batu kaubwaina. Kataakin am onimaki tiaki katokan kabuwai aika bubura. E bae n ae te anua, iango aika aki raoiroi, katei aika aki riai, ke e na kona n ae te katei ni kainikatonga.

Tao e taraaki bwa tera, ko ataia bwa tera ae butiko iai te Uea. Tai taotaonnako ma te rawawata, ma nakomai ao kakororoaoki Irouna.

Ngkana ti na kakororoaoki, ti riai n taenikai ni bwaai ake a tuukira man ara motinnano

ae on ao e bwanin n irira Iesu Kristo. Bon aei ara tai ni kakauongo n ana wewete te Mwatita “Nakomai irirai” ma te bwanaa ae baibati, “Te Uea, N na Iririko”.

I ataia bwa e maiu te Atua ao E ongo ao e kaekai aia tataro

Natina. E tua te Atua bwa aomata n taabo nako, a na rairi nanoia ao ni kakoaua Iesu Kristo. Ao ane e kakoaua Iesu Kristo ao ni bwabebitoaki, ko na kamaiuaki n ae ti te arona, n aio I kaota au koaua n aran Iesu Kristo. Amen. ■

ITERANIBA N TE TABO

Utu Bon Akea Tokiia

Iroun Fei Ucunibaravi

Tenibwi te ririki n nako ti katorobubua n te tembora i Nu Tiran bwa ti na kabaeaki ibukin ngkai ao n aki toki. Teuana te ririki imwiina e a bungiaki ara karimoa n nati, n rimwiaki irouwia niman ataei inanon te bwi ma uoua te ririki. Ngkanne, imwiin te bwi ma aua ara ririki ni mare, e a motirawa kainnabau.

Tabeua te wiiki imwiin te taunimate, I a taonaki nako ni koauan te kaangaanga are I rinanona. N na kanga ni kaikawaiia natu n ti ngai? I katorobubua iaon bubuan waeu ao n tang nakon te Uea ma ranin matau. Teutana imwiin teutana ao e kaekaaki au tataro. Te moan I kauringaki bwa utu a kona n akea tokiia. I baireia ni kabanea nanou iaon kaikawaiia natu inanon te euangkerio.

I katei au kouru ake a na atai natu ao n tangira te Uea, a na kamwarakeaki, a na reirei, ao n tangiraki, ao ni kaikawaki inanon te euangkerio. Ngai ma kainnabau ti katea ara katei ni karaoa ara taromauri n rang ni moantai n te moaningabong ao ni wareki booki aika tabu, ao n aki miti naba teutana te bootaki n utu n te tairiki. Ti kakaraoa naba ara kauntira n utu ao te intawiu ae onoti ibukin te nakoanibonga ma kaain ara utu temanna ma temanna.

Ti maeka uoua te maaire mai irarikin te kawai ao ti na bae n nakonako iaon te kawai ae atama ni kaea baora n nakon te reirei, te taromauri ke taabo nako. Bon kakawenakoau aei ni kairiia n nako n taromauri ni katoa Tabati. N taraakia bwa

a rikirake inanon te euangkerio e bon kakukurei nakoio. Ibukin tebwaeatiaite ni bwakantaai n te Tabati ti na bae n uoti karara ngkai ti aki kona n okira mweengara imarenan boowi. Ao ibukina bwa te beretitenti ngai n te bootaki n ataeinaine ke te beretitenti n te buraimwari, a bon aki te roko ni miti boowin te rororrikirake inuukan te wiiki.

Ngkai a ikawairake ataei I namakina kainnanoan te nakoanibonga bwa e na iai inanon mweengau. Ma natu aika onoman I kunea bwa e matoatoa irou bwa N na kona ni butimwaai tabeua kaangaanga ake a moanna ni kaoti. I a manga katorobubua iaon bubuan waeu ao ni bubutia te Uea buokau ma te korakai ibukin temanna ae e na kona ni buokai. I ataia bwa e na kona ni katauraoa te kaeka, ma I aki ataia bwa e na kanga. E a roko ni kamaiuai man kawanangaakia uoman taanga ake akea natia, bwa a na riki bwa aia tia reirei natu. A bon ataei, a tibwa bon rairaki nakon te aro, ao a ingainga nanoia ni kan beku ibukin te Uea. A maeka te bwi ma tenua te maaire man mweengau, ni beku bwa te Beretitenti n te Mwaanga n te mwaanga ae uarereke tao uabwi ma nimaua te maaire man te tabo are a maeka iai. Teuana te tai n te namwakaina a na bae ni mwanaanga n te mwananga ae katobibi nakon mweengara. Ni katoa Tabati n te tai n aki mamamatam ti na bae ni karaoa ara intawiu ma te Tari Wakolo (are e a riki ngkai bwa te Itingaun n te Aono) ao imwiina ti bane ni kaina ara aki mamamatam. Te Tari ao Titita Wakolo a kakawarira ao n riki bwa kaain ara utu. A kabooa te auti ae aki rang raroa man mweengara, ao ti a kona ni kabanea ara tai ma ngaiia. Ngke a intawiunaki

natiu iroun te Tari Wakolo a katei aia kouru bwa a na kabanei aia tieminari kiraati, a na kabanea aia reirei, a na mitinare, ao a na mare n te tembora.

A bane n tia natu ni karaoa aia mwakuri ni mitinare. Naake aman ake a ikawai riki a bane aia iuniwetiri, a mareaiki n te tembora, ao a bon katei utu i bon irouia. Uoman ae a na ti kabanea aia reirei n te kuura ao I bon tabe ni katan iaan te Uea ibukin baina ni kairiiri ni buokai ni kabanea au mwakuri ni mitinare. Ngkana I tanrikaaki bon te kakukurei kaikawaiia natu ao te anganano ni kakoroi bukin ara kouru. Te nanako n te tembora bon au moanbwai ngkai n na kamarurungaki ao n tauraoi n taua riki teuana te ririki n tabeakiniia, ao ni kaikawaiia natu aikai.

Te bwai ae I rinanona aei bon te reirei, ao I aranna bwa au kauoua n reirei, ibukina bwa I karaoia n ti ngai n akea irarikiu raou ae akea tokina. N ataakina bwa e mena n te itera are teuana ni karaoa ana mwakuri ni mitinare ao n tabe ni kakaungaira, e bon kamwengaraoi ao ni kaunganano. I mena iaon te kawai ae eti ni katauraoia au utu ae akea tokina ikai n te maiu aei, ibukin te maiu are imwiina. ■

Karikirakea te onimaki ae onoti inanon Kristo

Iroun Milika Taito

N 2006, I riki bwa te Beretitenti n te Bootaki n Aine i Nasinu te ka 2 n Uoote, Suva Fiji Titeiki.

N te uoote ao iai temanna te aine ae tauaki mwiin arana ae e aki batu ni kakaonimaki n te aro, ao akea ae e a tia ni kunea, ke te tabo ae maeka iai. N te bong teuana I kaitibo ma Darren ao mwaanena ae Janice, ao a tuangai bwa tinaia bon kaain te Ekaretia, ma akea ae e a tia ni kakawaria. Ti a nako ni kawaria, ao ni kunea bwa ngaia bon Aileen Chand-te aine are ti a kua n ukoukoria inanon ririki ake mai imwaaina. Ti reitinako ni kakawaria, e ngae ngke e aki kariaia buuna bwa e na roko n taromauri.

N Eberi 2014, I bubutia Janice bwa tera ae ti na kona ni karaoia ni buoka tinana. Ma momoangarena, e tuangai bwa bon ana rekenibong tinana n te Katenibong anne. I baireia ma ara beretitenti ae boou n te Bootaki n Aine ae Rosa bwa ti na kawara Eileen n te Katenibong ao e kariaia. Ma te tatataro ae batu I bubutia te Uea ibukin ana buoka. I iangoia n kamwaa te keeke, ma e a manga makee nako te iango anne.

Ni kawaira n oki nakon mweengara n te Katenibong imwiin anaakin te kumwara (te buteeta ae karewe) ana Kuura te Ekaretia, natu te aine e wetea Rosa bwa e na kauringnga ibukin nakora ni kakawari. E bubuti Rosa ngkana ti kona n taona mwanangara ni karokoa te bong are imwiina. I namakinna bwa ti riai n nako n te tai naba anne, ngaia are ti a kaoia mitinare aine bwa a na rao-niira. Ti butimwaiia ao ni buti rinanon te karau ae korakora bwa ti na kawara Aileen. E mena ni mweengana ngaia ma natina. Ti anene nakoina, ti katekeraoa ana rekenibong ao n anganna ara beebea, ma te baeki ni kumwara.

Mitinare a tibwai tabeua booki aika tabu. Ti kaota ara koaua bwa akea te bwai ae aki kaanganga karaoana iroun te Uea, ao ni kauringnga bwa ngkana a aki mamamatam ao n tataro, ni koauana ao e na bon buokiia te Uea.

Te Tabati are imwiina, a roko n taromauri Eileen ma natina. Ngke I rabwatia, e tuangai bwa imwiin rokora irouia akea ana taeka teuare kainnabana, ibukina bwa te kumwara bon kanaia ae mamaten nanoia. E berita n angin te tai bwa e na uoti tabeua aika bon tau nakon te mweenga, ma e aki te roko n uoti. E bon teke rarikina ngke e a noora te baeki ni kumwara are ti anganiiia. Ngke e mena ikekei ti baireia ana Tia Reirei ni Kakawari, ao ana Tia Reirei n te Mweenga bwa a mwiokoaki ibukin aia utu.

I kokoaua bwa ngkana ti ongo te bwanaa ae uareke man maraara ao ni karaoia naba n te tai arei, a na kaoti taian kakai ao ko na namakina te kimwarerei ao te kukurei inanom. I a tia ni kakabwaiaki ma rikiraken au onimaki ngkai I motika nanou n te mwakuri ae kakannato aei, ni kamaiuia tarira aika tangiraki. ■

Maiu aika Bitaki

Iroun James E. Kerns

N 1965 temanna te ataeini-mwaane i Biti e moanna ni kameiimi ana waaki. Ni katoa Tabati ao e karina ana kabaraaki ae mainaina ma ana neketai ao e a bua naba inanon te tai ae maan. A tabeaianga mwaanena bwa e a nakea, ao a karabaia n ririmwia mwaneia n te Tabati are imwiina.

A miimi ngke a nooria n rin n ana auti ni bootaki te Mwaanga ae Suva n ana Ekaretia Iesu Kristo ibukiia Aika Itiaki ni Boong aika Kaitira. A kaningalinga inanona, ao a noora te bootaki ni kakukurei, katangitang, ao kairake n ataei aika a tabe ni kukurei. A kariaia ataeinaine ngkai a taraia bwa te tabo ae nakoraoi te mena iai, ao a baireia bwa a na nako n taromauri. E bon miimi mwaaneia arei ngke a rin mwaanena aika uoman n te Tabati are imwiina

Mwaanena ae Josafini ae 15 ana ririki ni maiu e a moanna ni kakaitibo ma mitinare, ao n te tai ae waekoa ao e a bwabetitoaki. Tabeua te ririki imwiina e a reke ana mwakuri n te credit union. Te ataeinimwaane ae mwakuri n te kambwana naba anne e kunea bwa e riai bwa e na roroko n te credit union n karekea ka-keerakean boona. Rorokon John e ririkirake ni mwaiti ibukin nanona n tangira te ataeinaine are e tataningaia. E bubutia ngkana e kona ni maroro ma ngaia, ma e rang kakaomataa. E a manga

bubutia riki, ma n tainako akea ana katei bwa ai bon te rarawa naba.

N te bong teuana inanon miimina ao kukureina, e a butimwaea te rongorongo te ataeinaine aei, ma e kamata bwa ti ma are kaineti ma ana boraraoi. Ko kona ni butimwaeai, ao ti na nako n taromauri,” e taku neierei “te Ekaretia” e a riki bwa aia ana auti ni bootaki te Mwaanga ae Suva. Te ataeinimwaane are e a kaira te ataeinaine nako aon te kaintamwarake are i moan te umwantabu, ma e aki kan keerake riki. “N na tataningaiko ikai,” e taku teuanne nakon neierei.

E a rin neierei. E tataninga ma te taotaonaki n nano. E toki te bootaki ni kakukurei inanon teniua te aoa. Aei e a riki bwa ai kanoan aia boontaeka ni katoa wiiki. E a kaira neierei nakon te umantabu, e a rin neierei, ao ngaia e tataninga. E kukurei ngkai e memena irarikin neiei, ma e aki kukurei ni kan rinnako inanona. Bon te Katorika Ngaia ae matoatoa. E a tia n iangoia bwa e na riki bwa te Katekiti n te Katorika, ma nanona n tangira te ataeinaine aei e kamaunai ana waaki ake e iangoi.

Man te tai aei e a koro 18 ana ririki ni maiu te ataeinaine aei. E aki te roko n rin n te umwantabu raona arei, ma ibukin ana kakonomaki teuiae ma ongeabana e a kariaia neiei te kabutiman ni mare, ao ana utu a bon anga aia kariaia.

N te tai ae waekoa ao a reke uoman natia aika aine. Ni katoa Tabati e kaunga buuna John bwa e na nako n taromauri, ao ni buokia ni katauraoia ataei bwa a na iria. E aki tabe n nanoa te kakao n ae e na raoniia, e ngae ngke e toki naba nanakona n taromauri n ana aro. E kakoaua nakon buuna bwa e na tiku n te mweenga, ni kaitiaka te auti, ao ni katauraoa te katairiki ibukiia ngkana a oki.

Te bong teuana ngke e a oki buuna n taromauri, uoman mitinare ae a raonna n oki. E kaoia John bwa a na katawanou ma ngaiia. A bubuti ngkana a kona ni manga oki n te wiiki are imwiina bwa a na angareirei mitinare nakoia. E kariaia John, ma e nanououa ngke a tuangnga bwa e a tia Iotebwa Timiti n noora te Atua ma Iesu Kristo, ao e a kona n rairii taian bwaata koora. Man te tai anne ao e a karoa ana anga John ni buuba ke n katabetabea ngkana a kaoti mitinare mwaane. E kantaningaia bwa ana ataa ana iango mitinare, ao a na bwara nanoia mai irouna, ma a kataia ni kakaitibo ma ngaia n te tai ae bat. Ma te babaire ae karauaki ni karaoaki ngaia ae a kona n totokoiia.

Te boraraoi are imwiina e baireaki ibukin tairikin te Kaabong n te aoa 8 n te tairiki, ma te angibuaka are e a karina naba n orea aon Biti imwaain te boraraoi anne. N tain te angibuaka e a mate te bwaawa n te

kaawa ae bwanin, ao e a roko te ieka ni kabuta te tabo. E onimakinna John bwa a na bon aki roko mitinare. Akea n aia iango ae e na kona temanna n otinako n aron te tairiki anne.

Ngke e a bon boo raoi 8 n te tairiki iai ae e karebwere-bwe iaon te mataroa. "Nakon te bong aei," e taku John, "I teimatoa naba n nooria uoman mitinare n tei ni mwaimwai iaan te karau. Te bwai ae riki aei bon te rongorongo ae kakawaki ibukiu. Ngkai a kona n ninikoria mwaane aikai n te angibuka ao maten te bwaawa, iai te bwai ae katauraoaki ibukiu," e taku.

E a kawaerakeia mitinare John nako eeta bwa a na kamwauia ao n niria n taian taara. A kume ni katira te utu ao a kamwau kunnikai ake a mwaimwai. Man te taura te nenea a kona mitinare ni karaoa aia anga reirei, ao n anganna te kakaewenako bwa e na bwabetitoaki.

"Antai ae ko na ni kangai I aki?" E taku John. A bane aomata ni waerake iaon te maunga n te Kaonobong are imwiina, ao e a bwabetitoaki John n te karanga.

John bon te aomata ae rang mamaama. Te bong are imwiina n te taromauri, e rineia bwa e na tekateka n te rinan are mai buki are e na aki kona n nooraki iai. Inanon kubanakona ma mamaana e a weteaki iroun te beretitenti n te mwaanga bwa e na kainiin n te tataro. E bon tuiman tatataro inanon maiuna. E

roko man te aro are bon taben te mitinare ni kakaraoa te tataro. E aki ataia bwa e na kanga ni karaoia. E rawa ni karaoia.

Imwiin te boowi e tuanga buuna bwa e nang aki oki n taromauri. "I aki ataia bwa e na-keia te Tamnei are I namakinna ngke a reireinai mitinare," e taku John, "ma N na kararoai inanon waniua te ririki."

N te bong teuana inanon ana tai ni mwakuri, e a kuri ni bua ana iango John. Inanon 3–4 namwakaina e aki kona ni mwakuri. E bwaka rawatana. N te kauabong ao e a waekoa ni karinaki n te onaoraki, ma bon akea aia kukune taokita iai.

N te Kaonobong teuana e a manga taonaki naba n te aoraki. E bubutia tarina bwa e na nikiria n te onaoraki. Inanon ana tai n tataninga n te onaoraki e taku te bwanaa nakoina, "Ukoukora ana kakabwaia te Nakoanibonga." E okioki te bwanaa n te rongorongo aei teniua te tai. Akea ana atatai iaon te Nakoanibonga; ma e bubutia tarina bwa e na wetea te beretitenti n te mwaanga.

Nimaua te miniti inanon kawain tarin John ao e a kaitiboma te beretitenti n te mwaanga ni kaoti n te onaoraki. E a anga te kakabwaia te beretitenti n te mwaanga nakon John, ao imwiina e kitanna n ti ngaia inanon te ruu. E aki kona n taobara rurun rabwatana John. E tabe n tang. E tuoaki iroun te taokita ao e kabwarabwara, "Ko MARURUNG." Ao e bon

marurung. John e tuanga buuna ae miimi, "Ningabong ao ti na nako n te taaun ni bobwai—ibukin kunnikaira n taromauri."

N te Tabati anne e a oki John n taromauri. E nakonako ao e rinnako ao e tekateka n te kateniua n rinan ni kaintekateka mai moa. Inanon waniua namwakaina e kamatoaki bwa te kauntira n te beretitentii n te mwaanga. Imwiina e kamatoaki bwa te beretitenti n te mwaanga. A mwaing John ma ana utu nako Tonga, ike e kamatoaki bwa te kauntira n te uoote ae kabonganaki iai te taetae n Imatang. E riki bwa te beretitenti n te mwaanga ae boou.

E mwaing te utu n oki nako Biti. Teuana te ririki imwiina e weteaki bwa te bitiobi i Lautoka Uoote. Uoua te ririki imwiina e a kateaki te titeiki, ao e weteaki bwa te beretitenti n te mwakoro ibukin te Mwakoro ae Lautoka. A mwaing John ao Kula nako Suva, ao imwiina e beku bwa te moan kauntira n te Beretitentii n te Titeiki i Suva Biti. "I namakinna n tainako bwa te Uea e katauraoa kainnabau bwa I aonga ni kaaina te Ekaretia," e taku te Tari Bennion. "N 1989 I kairiia au utu nakon te tempora. I uringaba ibukin waniua te ririki ake I miti, ma I kona n teimatoa n nooria uoman mitinare mwaane n au iango n tei irarikin te mataroa, n te tairiki ae rangin rotongitong, a mwaimwai, ao n taui aia boki aika tabu. I bon aki kona ni mwaninga taekaia. A bita maiu." ■

Kabaeaki n Aki Toki

Iroun Ilaisa Koroi

NTUUN 2014 TI kabaeaki bwa te buu te mwaane ao te buu te aine ibukin ngkai ao n aki toki, ni kabane ma natira aika teniman.

Ngke ti katauraoira ibukin te otenanti I kona n iangoia bwa e na kanga taraakina, ngkai I bon tuai man ira te kabaeiae

ae maiu mai imwaaina. Ngke ti rin inanon te ruu ni kabaeiae, titebo ma taraan karawa ae ka-teaki raoi ikekei i Biti. A wawanako ranin matau ngkai I tabe n taratara nako n taraia naake a roko ake a kakoaua ibukin kabaeakira.

Ngke I katorobubua ma kain-nabau te aine iaon te bao ni karea I taku n au namakin bwa I a bwanin. Ma ngke a uotaki natira nakoira ao ti a kabaeaki ma ngaiia n aki toki, I aki kona ni kabwarabwara te tamnei are e a raonia au utu n te tai anne. Natira a tiinako ranin mataia ma te kimwareirei, ao e kakaitau nanou n aron te bwai are e a

*Te Utu ae Koroi,
ma Beretitenti
ao Titita Davis.*

ANGANANO NTE TAVINEI MAROUN ALENA VUNDUVU

tia ni karoaki. N taratarakin taian tirotam ake a mena iaon te oo, ranin matara ni kimwareirei a kaota kukureira ae aki toki are ti namakinna.

I kakaitau n reitinako n reia-kinaki oin bukin te maiu, ana mwakuri ni kamaiu Iesu Kristo, ao ana babaire te Tama are i

Karawa ibukiia natina, ngkai angin te tai ti kawara te tembora ao n namakina te eea ae rau are e tauraoi ikekei. E bon buokai raoi ni karikirakea au onimaki ngkai ti okioki angin te tai nakon te tembora, au onimaki e reitinako ni kakorakoraki. ■

e ngae ngke e tabe ni kaka-maoa ikoakina e bon onimaki bwa e na buokia te Uea. Ngke e rebwe te katii e waekoa ni biri iaon ana tabo, ao e moanna man ana rain ae bane itiakina. E reita te meetera aei nakon ana Kuarinan n Reirei Auckland, ao ana Kuarinan n Reirei North Island 100 te miita, ao 200 te miita n te meetera koora n ana takakaro, ao te meetera ae te tirewa ibukin Oceania. E ngae ngke e matennanoaki bwa e na riki bwa te tiambion n ana Kuarinan n Reirei Nu Tiran, ana motinnano ni kawakina te Tabati n tabuia nanona e na moantai ni kiba n okira mweenngana n ira te bootaki n toa ma ana utu, imwaain te kabanea n aitara ni boo n te Tabati, n aki tabe ma aia anainano kaain ana tiim ao ana kirabu ake a na biri n te Tabati.

Ibukin Peauope Jr., are e a bon tibwa oki man te World Junior Athletic Championship are e booaki i Oregon (USA) n tei ibukin Tonga, e katuka moa taekan te takakaro ibukin uoua te ririki bwa e na karoa ana mwakuri ni mitinare bon tiaki te anganano, ma ana moti ae e a kaman moantai ni karoia inanon maiuna. E ngae ngke e a tia n anganaki te tikaoratibi man ana Bootaki n Takakaro Aotiteria, ao te New Zealand Rugby Union, ana kouru ae baikoa bon nakona n te tabo ni mitinare. Bon ngaia te kauoman ni mitinare ni beku man ana utu, ma mwaanena ae ikawai

Te Nanomatoa ao Baika a Moanibwai

Iroun Adam Dennison

A u taan takakaro n te biri n te ririki ae 19 a reke aia tai ni kataneiai n ana Bootaki n Takakaro Aotiteria, ke n riki bwa mwakoron te kurubu ni kataneiai ae tabangaki ibukin ana tiim n Urakibi Nu Tiran ae itiman kaaina. Ma tiaki Peauope "Poko" Suli Jr., te Unimwaane i Massey uoote man te Titeiki ae Henderson. Irouna, te beku ibukin te Uea n aron te mitinare e moanbwai moa.

Te biri ao takakaro n te marae bon waakin maiun te utu ae Suli. Te karo, Peauope Suli Sr., e tei ibukin Tonga n 1988 i Seoul n te takakaro ae te Orimbiki n te biri ae 100 te miita, bon te tiambion n te biri ibukin Tonga ao Oceania. A kakataneiai natina onobong n te wiiki.

Peauope Suli Jr., e kaungaaki ana iango man tamnein tamana n te takakaro n te Orimbiki, e bubutia tamana ngkana e kona ni kataneiaia bwa e na riki bwa

te tia biri. E kaeka tamana bwa e kainnanoa te mwakuri ae korakora, banen nanom nako iai, ao te anganano, ma ngkana iai nanon Peauope Jnr. iai, e na kataneiaa. E kariaia Peauope Jr. bwa e na mwakuri korakora, ao e a kaman kataneiaki ma ngke onoua ana ririki ni maiu, ma ana kouru ae teuana n tei ibukin Tonga n te takakaro n te Orimbiki.

Peauope Jr., e aki tokanikai n taian biri ke n taian meetera ni moan nakoana n takakaro, Ma rinanon te nanomatoa, te mwakuri korakora, ao te kekeia-kimwaaka, e a moanna n oti ana taarena are bon rikina, ao mwiin te kekeiaki a moan ni kaoti n te takakaro.

N te ririki aei e a riki Peauope Jr. bwa te ka-20 ni kurubu n tiambion iaan Nu Tiran n te biri ae 100 te miita ma nakoraoi ana tai ae 10.6 te teekan. E taku Peauope Jr. bwa

Kato Suli are e mwiokoaki nakon te Nu Tiran, Wellington mition.

E moanibwai moa te Uea ni mweengan te utu ae Suli, ao imwiin banen ana mitinare Peauope e na manga okira te Takakaro, ma matana iaon te 100 te miita n te kabane n takakaro n 2020 i Tokyo, n te takakaro ae te Orimbiki. ■

kemikoo are inanon te kaburoro, n aron te tioka are e riki man aki mwakurin raoi te kemikoo inanon te baa ni bwabwai.³ E kaungaiia naake a rootaki “bwa a na kabwanina mwiin aia tutuo ma kamatebwaiian aorakiia . . . a na ataa bukin rikina . . . ni karekei bwainaoraki aika bon riai ao n reiakin katein ao aia aanga aomata ma nanowanawanaia are a riki bwa mwakoron te waaki ni kamarurung”⁴.

N ae ti te arona, e anga reirei Unimwaane Holland, “n ukoukora aia taeka n reirei aomata ake a bane aroia ni kataneiaki, aika mwaatai n aia konabwai, ao anuaia aika kakawaki. Kokoaua nakoia ibukin taekan rongorongom ao korakaim. . . Ngkana e reke iroum te aoraki ae te abentekiti (marakin rarikin birotom te atai), e kantaningaiko te Atua bwa ko na kakaea buokam man ana kakabwaia te nakoanibonga ao ni karekea te bwainaoraki ae tamaroa are e tauraoi. Ao ai aron naba aki mwakurin raoi te namakin. Tamara are i Karawa e kantaningaira bwa ti na kamanehai ni kabane ana bwaintituaraoi ake E a tia ni katauraoi n te kabane ni bong ae mimitong aei⁵.

N te kabane, ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo e na uota te kamaiuaki man aorakin te iango ma “(n)ikarokoa te aoa anne ngkana ana bwaintituaraoi Kristo ae kororaoi e kaotaki koauana nakoira ni kabane, ti bia maiu man te onimaki, n taua ni kamatoa nakon te kantaninga, ao ni kaota te “nanoanga i bon imarenara.”⁶ ■

NOTES

1. See various reports from the World Health Organisation, the US National Institute of Mental Health, and the 2009 Australian Government Department of Health study “The Mental Health of Australians 2—Prevalence of mental disorders in the Australian population”.
2. Jeffrey R. Holland, “Like a Broken Vessel”, *Liahona*, November 2013, 40.
3. Alexander B. Morrison, “Myths about Mental Illness”, *Ensign*, October 2005.
4. *Ibid.*
5. Holland, *op. cit.*
6. *Ibid.*

Tuan te Mauri

Aorakin te lango

E kaotaki n te kamatebwai bwa 45-50 te betienti are a rinanona aomata n uruakin aia iango inanon tokin maiuia¹ ma karakon rotakiia kaain te Ekaretia. Katei aika aki ataaki n aorakin te iango e kona n totokoa ana konabwai temanna ni kakaaean buokana ke te boutoka ae riai ibukiia ake a ewekaki iai. E reirei Unimwaane Holland: “Kaangaanga aikai tabeua aika riki man koauan te maiu n rabwata, ao a na akea te maama n ataakiia nakon kinaakin te kaiangatoa ma te rietata n raara”².

N aron bwain te rabwata aika kakawaki, te kaburoro e kabaeaki nakon baika a mamaara ao te kaangaanga n aki mwakurina raoi. E reirei Unimwaane Alexander B. Morrison, “Ti teimatoa n aki ataia bwa e kanga ni mwakuri te kaburoro, ke ni kanga raoi ao bukin tera tabeua mwakorona a aki mwakuri raoi. . . (A)ngiin aorakin te iango a riki man aki mwakurin raoi te